

DOI 10.36074/logos-24.11.2023.15

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ МЕТОДИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ КРИЗИ

ORCID ID: 0000-0002-6017-7444

Пшик-Ковальська Оріся Остапівна

канд. екон. наук доц.,

доцент кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва
Національний університет «Львівська політехніка»

Перун Віталій Іванович

аспірант кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва
Національний університет «Львівська політехніка»

УКРАЇНА

Військові дії в Україні формують вимоги до підприємців впроваджувати та розвивати ефективні методи управління персоналом, що відповідають сучасним умовам функціонування. В процесі аналізування літературних джерел, було встановлено, що соціально-психологічні методи менеджменту є ефективними та здатні сформувати високо-продуктивну трудову активність співробітників в таких умовах.

В основу соціально-психологічних методів управління покладено соціальні та психологічні впливи. В умовах воєнного часу багато людей піддаються стресу, що по різному впливає на продуктивність праці працівників. Підбір дієвих соціально-психологічних методів управління персоналом створює умови не лише побороти негативний стрес у працівників, а й використати такий стан для акумулювання зусиль з метою досягнення особистих цілей та цілей організації.

Зважаючи на те, що кожен працівник є особистістю, якій притаманна певна сукупність якостей та характеристик, відповідно все це можна використати для формування у співробітників психологічних ресурсів. Під ресурсами, відомі науковці-психологи [1-3] розуміють особистісні властивості, здібності, сили характеру, що сприяють адаптуванню до стресу й формуванню потенціалу для його подолання та самореалізації.

Ізраїльський психолог Мулі Лаад сформував модель, яка сприяє тому, щоб побачити, розвинути та навчитися ефективно використовувати власні ресурси, а саме модель стресодолання «BASIC Ph». Проаналізуємо складові такої моделі (табл.1).

Таблиця 1

Складові моделі «BASIC Ph»

Абревіатура модальності	Складові елементи	Назва модальності	Сутність модальності
В	Віра, переконання, цінності, філософія життя	Belief & values	Цей спосіб боротьби із стресом базується на вірі: це може бути віра в Бога, в людей чи в самого себе. Існування в нашому житті змістовності, системи життєвих цінностей, місії, віри є джерелом, з якого людина може почерпнути сили у складних ситуаціях.

Продовження табл. 1

Абревіатура модальності	Складові елементи	Назва модальності	Сутність модальності
A	Вираження емоцій та почуттів	Affect	Цей спосіб подолання стресу вимагає від нас, вміння розпізнавати власні почуття. Йдеться про пряме чи опосередковане вираження почуттів: наприклад, записувати в щоденник свої почуття, висловлювати їх у будь-який арт-спосіб (малюнок, спів, інструментальна музика) тощо.
S	Соціальні зв'язки, соціальна підтримка, соціальна приналежність, спілкування.	Socialization	Суть способу полягає у соціальній приналежності, залученням до чогось корисного, можливості бути серед людей, почувати себе частиною системи, організації
I	Уява, мрії, спогади, творчість.	Imagination	Цей спосіб подолання стресу апелює до наших творчих здібностей, креативної сторони нашої особистості. Сюди також відноситься почуття гумору, імпровізація, мистецтво та різного роду ремесла.
C	Розум, пізнання, когнітивні стратегії	Cognition	Спосіб подолання стресу через звернення до наших ментальних здібностей, до нашого вміння логічно та критично мислити, оцінювати ситуацію, пізнавати та осягати нові ідеї, планувати, навчатися, збирати достовірну інформацію, аналізувати проблеми та вирішувати їх
Ph	Фізична активність, тілесні ресурси	Physical	Спосіб стресодолавання, що передбачає звернення до фізичної активності нашого тіла. Цей спосіб пов'язаний із такими можливостями нашого фізичного тіла, як здатність відчувати себе завдяки слуху, зору, нюху, дотику, смаку, відчуттю тепла та холоду, болі та задоволення, орієнтації на місцевості, внутрішньої напруги чи розслаблення.

сформовано з використанням [4-6]

Правильно підібрані соціальні та психологічні впливи будуть інструментами, які можна залучати для використання моделі «BASIC Ph» для формування у працівників психологічних ресурсів, які сприятимуть оптимізуванню їх роботи відповідно до організаційних умов.

Список використаних джерел:

- [1] Hobfoll, S. E., & Lilly, R. S. (1993). Resource conservation as a strategy for community psychology. *Journal of Community Psychology*, (21), 128-148.

- [2] Park, N., & Peterson, C. (2009). Character Strengths: Research and Practice. *Journal of College and Character*, (10). <https://doi.org/10.2202/1940-1639.1042>.
 - [3] Shtepa, O.S. (2015). Analiz ta interpretatsiia empyrychnoi bahatofaktornoj modeli psykhologichnoi resursnosti osobystosti. [Analysis and interpretation of the empirical multifactorial model of the psychological resourcefulness of the individual]. *Problemy suchasnoi psykhologii*, (28), 670 -682. [in Ukrainian].
 - [4] Resursoorientovana model stresodolannia BASIC Ph. [Resource-oriented model of stress relief BASIC Ph.] Retrived from: <https://arpp.com.ua/blog/resursooriyentovana-model-stresodolannya-basic-ph/> [in Ukrainian].
 - [5] Lahad, M., Shacham, M., & Ayalon, O. (2013). *The «BASIC Ph» Model of Coping and Resiliency Theory, Research and Cross-Cultural*. London, UK and Philadelphia, USA: Jessica Kingsley.
 - [6] Lahad, M. (2017). From victim to victor: The development of the BASIC PH model of coping and resiliency. *Traumatology*, 23(1), 27–34. <https://doi.org/10.1037/trm0000105>
-